

Navegamos na Treboada de C

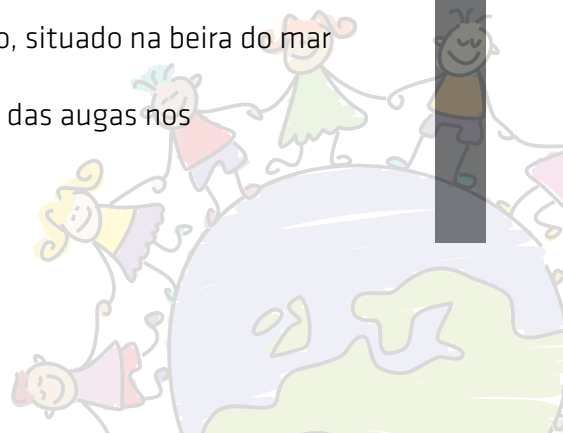
ACTIVIDADES CAPÍTULO II: ROVERTO, O COCHE

2.- Compresión do texto:

- 1) Porque é un coche da marca inglesa ROVER.
- 2) O coche de segunda man, chamado Rover polo seu propietario.
- 3) En 1ª persoa de singular.
- 4) Autobiográfico.
- 5) Tratábo con pouco coidado, mesmo con deixadez, e non lle importaba andar a toques coas esquinas da defensa ao aparcarse e desaparcarse; non o arranxaba se levaba un croque, nin o levaba a pintar, aínda que si o tiña limpo e procuraba revisar periodicamente o motor e poñerlle aceite.
- 6) Xa non vai poder andar por terra, agora só lle queda ser refuxio de peixes no fondo do mar.

3.- Léxico:

- 1) Treboada, temperaturas, secas, choivas, ventos, humidade, tormentas, temporais.
- 2) O desxeo dos glaciares, a subida das temperaturas e o nivel do mar, a desertización galopante e a loucura dos fenómenos meteorolóxicos: oscilando das secas ás choivas torrenciais e aos ventos entolecidos.
- 3) Tormenta: torboada, torbón, treboada, trebón.
Trapallada: trampullada, trangallada.
Fochanca: focha, focho, foio.
Ferrancho: ferragacho.
- 4) Creación libre.
- 5) Desertización: s.f. Proceso gradual de transformación dunha rexión semiárida ou mesmo húmida en árida.
Desxeo: s.m. Fusión da neve ou do xeo glaciario, a consecuencia da elevación da temperatura do aire.
Glaciar: s.m. Masa enorme de xeo que se forma por acumulación de neve e que vai escorregando lentamente entre montañas.
Piarda: s.f. Peixe gregario de corpo estreito cunha liña polos lados; bogón, peixe rei, peón, piobardo, pión.
Solla: s.f. Peixe mariño de forma plana e oval, semellante ao linguado, que vive arrastrándose polo fondo do mar.
Coído: s.m. Praia ou brazo de mar cheo de coios arredondados polas ondas do mar; coial, coieira, coiñal, coiñeira, croieira.
Con: s.m. Penedo, xeralmente apuntado ou escarpado, situado na beira do mar ou na tona da auga; cabezo, pena.
Furna: s.f. Caverna ou gruta mariña feita pola erosión das augas nos acantilados do litoral; cafurna, canfurna.

- 4.- Aquarium Finisterrae (A Coruña). Toda a costa galega nun museo. <http://www.casaciencias.org/gl/aquarium.html>
Paseo Alcalde Francisco Vázquez, 34. 15002 (A Coruña) Tel.: 981 189842
Correo electrónico: aquarium@casaciencias.org
- 5.- Creación libre.
- 6.- Roverto é un coche que anda con combustible grazas á enerxía que se libera ao queimar a gasolina ou gasóleo, que proceden da destilación do petróleo. Iso fai que se liberen gases de efecto invernadoiro que provocan o cambio climático.

ACTIVIDADES CAPÍTULO IV: GAVELA DE MARIÑEIROS XUBILADOS DE C

- 2.- Comprensión da lectura:
- 1) Un grupo de mariñeiros xubilados de C chamados Manel, Manolo e Lelucho.
 - 2) A pescar no mar.
 - 3) Ceo pedrento, chuvia e vento.
 - 4) Porque Lelucho se dedicaba a colleitar marisco que está en veda.
 - 5) Porque Manel pescaba os peixes usando dinamita en vez de aparellos de pesca como redes.
 - 6) Capturas excesivas, barcos máis grandes e potentes.
- 3.- Léxico:
- 1) Vendaval, vento do sur, travesía, vento do mar, nordesía, nordés.
 - 2) Talle: s.m. Medida
Anzol: s.m. Gancho metálico para pescar; amocelo, brinca.
Caladoiro: s.m. Lugar ou área do mar onde os barcos pescan pola súa riqueza pesqueira; pesqueira.
Largada: s.f. Acción de lanzar a rede ao mar.
Argazo: s.m. Planta acuática talofita con clorofila; alga.
Garete, ao: loc.adv. Aplicado á embarcación, sen dirección nin rumbo, a mercé do vento e da corrente.
 - 3) Creación libre.
 - 4) Creación libre.
- 4.- Creación libre
- 5.- Debido ao cambio climático, a auga do mar quece e por esa razón os peixes que viven cerca do Trópico atopan a temperatura actual das costas galegas axeitada para o seu desenvolvemento.

ACTIVIDADES CAPÍTULO VI: A CARTA DA YÉSSICA

2.- Comprensión do texto:

- 1) Porque seu pai está moi lonxe e ela necesita contarlle as cousas que lle suceden e de paso aproveita para dicirlle que se porta moi ben e que espera que lle traia un agasallo cando volva á casa.
- 2) Nas Illas Canarias, en Fuerteventura.
- 3) Albanel.
- 4) Non marchou porque el quixo senón porque non lle quedou outro remedio: en C o mar está moi mal, xa case non hai peixe e co que se gaña non chega nin para o gasóleo.
- 5) Porque a casa lle parece moi grande e ademais ten que ir en coche á escola cando o que ela queredría é ir no autobús escolar cos seus amigos.
- 6) Que están case deitadas no sofá sen facer nada.
- 7) O cambio climático fará que a xente que viva cerca do Ecuador sufra grandes secas. Os que viven en costas chairas perderán as súas casas polas subidas do nivel do mar e polo tanto terán que emigrar. A razón da emigración do pai de Yéssica non é esa, pois vai dun sitio con temperaturas suaves para un clima máis tropical.
- 8) Co termo “refuxiados climáticos” referímonos a aqueles cidadáns que non van poder vivir nos seus países por mor do cambio climático. Os desprazamentos hanse producir dende os países pobres do Sur, sobre todo de África e Asia, cara aos países ricos do Norte, como son os do norte de Europa e América do Norte.
- 9) Na segunda metade do século XX moitos traballadores da construción emigraron a Suíza por razóns económicas. Alí tiñan que soportar invernos máis fríos que os que caracterizan agora ese país. As consecuencias do cambio climático alí son moi notorias debido á perda de glaciares por desxeo.

3.- Construír vivendas e apartamentos de vacacións, desmesuradamente e sen ningún tipo de planeamento, á beira do mar, sen ter en conta que se está a destruír o territorio desde o punto de vista ecolóxico e paisaxístico.

4.- Creación libre.

5.- Creación libre.

6.- Creación libre.

7.- Creación libre.

ACTIVIDADES CAPÍTULO VII: FALA O RÍO QUE DESBORDOU

- 2.- Comprensión da lectura:
- 1) Na xunqueira do fondo da ría.
 - 2) Vivendas, un concello novo, un centro comercial e un hospital.
 - 3) Porque están soterrados por baixo do nivel do mar.
 - 4) Entubárono, canalizárono por baixo das rúas da vila. O río desapareceu da superficie e no seu leito construíronse edificios. Ademais as augas fecais, o entullo das obras, os refugallos e o lixo tamén foron parar ao río.
 - 5) O choiva foi ao río ao que ía sempre e o río recuperou o caudal, pero como estaba canalizado non tiña bastante capacidade e rebentou as canles, asolagando toda a vila.
- 3.- Creación libre.
- 4.- Léxico:
- 1) Pálpebra: s.f. Membrana móbil dividida en dúas partes que serve de protección aos ollos.
Tirizó: s.m. Inflamación das glándulas das pálpebras; orizó, toromelo, orzón.
Especulador: adx. Que especula, que compra ou vende algo contando con aproveitarse dunha variación favorable no prezo.
Urbanizar: v. Converter un terreo nunha urbanización (conxunto de edificios e rúas)
Bicharía: s.f. Conxunto de bechos ou vermes.
Apetrenar: V. Feder, ulir moi mal.
Entullo: s.m. Restos de pedra, madeira, ladrillo, etc. que quedan despois de facer unha construción; cascallo, cascote, rebo.
 - 2) Creación libre.
 - 3) Parrulo, garza, ra, carrizo, píllara, mosquito, cabezolo.
 - 4) Saltos, fervezas, fluvial, meandros, curso, canle, leito, regatos.
 - 5) “Recualificación de terreos”: Proceso polo cal se transforman en urbanizables terreos que non o eran.
“Zona protexida”: Terreo ou territorio onde está prohibida calquera tipo de construción humana.
 - 6) Co cambio climático, estas urbanizacións en marismas estarán máis sometidas a inundacións pola subida do nivel do mar e polas treboadas.
- 5.- Creación libre.

ACTIVIDADE CAPÍTULO IX: ARNALDO, LAGARTO ARNAL

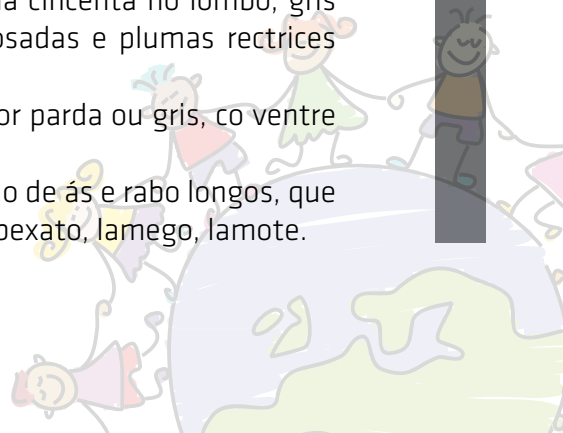
- 2.- Comprensión do texto:
- 1) De que a súa vida cambiou moito.
 - 2) Agora pasa moita calor nos veráns porque a temperatura subiu moito; antes

había máis comida e agora os incendios e o cambio climático fan que a súa existencia sexa moito máis difícil, como se vivise nun campo de batalla.

- 3) Ao cambio climático.
- 4) Pase moito medo. Despois do incendio o monte queda triste e Arnaldo séntese estraño, como cunha esgazadura por dentro, con moita dor, coma se lle faltase un dos seus membros.
- 5) O monte queda calcinado e sen árbores e os animais desaparecen. Pouco a pouco, co paso do tempo, volve medrar a herba e algunhas plantas e animais reaparecen.
- 6) Os réptiles aletárganse cando vai frío (outono e inverno) e polo tanto permanecen adormecidos ata que as temperaturas son altas, xa moi preto do verán. Co cambio climático a primavera adiántase e no mes de marzo pode chegar a ir calor suficiente para que se activen, adormecendo de novo nos días seguintes, cando volven as temperaturas propias da época.
- 7) Os de sangue máis frío, coma os réptiles, non controlan a temperatura do sangue e este tende a adoptar a temperatura ambiente.
- 8) O sangue de Arnaldo, como é un réptil, adopta a temperatura do medio que o rodea, mentres que nós temos o sangue sempre á mesma temperatura e por iso o termómetro nos marca aproximadamente 36 °C. Se vai moito frío, Arnaldo aletárgase, mentres que nós podemos morrer se debido a un arrefriamento a temperatura do sangue diminúe. O mesmo ocórrenos cando vai moita calor. O cambio climático supón un aumento das temperaturas e variacións no clima. Aínda así, nós temos máis capacidade de adaptación que Arnaldo, pois eses cambios dos que fala de espertar en períodos de xeadas sonlle moi custosos e ademais as posibilidades de desprazarse e facer modificacións no seu medio son moito máis reducidas. Por iso, o cambio climático pon en risco de desaparición a diversas especies.

3.- Léxico:

- 1) **Escribenta:** s.m. Paxaro común de cor gris verdosa na cabeza, no peteiro e no lombo, amarela na gorxa e de cor cincenta nas partes inferiores, de rabo en forma de galla, uñas ganchudas e peteiro bastante longo; escribente.
Toxeira: s.f. Lugar onde medran os toxos; toxal.
Chasco: s.m. Ave insectívora de pequeno tamaño, cabeza negra, manchas brancas no pescozo e ás e peito avermellados; resulta inconfundible polos seus movementos espasmódicos que executa coa cola e polo seu canto (chas-chas); cacharro, charra, chasca, chaschás.
Papuxa: s.f. Paxaro pequeno insectívoro, de cor parda cincenta no lombo, gris na cabeza, papo branco, partes inferiores pardas rosadas e plumas rectrices brancas moi visibles; folosiña.
Cobra lagarteira: s.f. Réptil, serpe moi velenosa, de cor parda ou gris, co ventre de pintas negras sobre fondo amarelo.
Miñato: s.m. Ave de rapina diúrna de tamaño mediano de ás e rabo longos, que se alimenta de carniza, roedores, réptiles e anfibios; bexato, lamego, lamote.

Azor: s.m. Ave de rapina diúrna de tamaño medio, cabeza pequena e peteiro notabelmente curvado.

Lagarto arnal: s.m. Lagarto de gran tamaño de cabeza robusta, do que se coñecen dúas especies en Galiza, unha de cor verde intensa e outra de cabeza azul.

- 2) Creación libre.
- 4.- Creación libre.
- 5.- Creación libre.
- 6.- Son correctas: a, c, d, f, h, i.
- 7.- Os números son: Aviso de incendio: 085. Emerxencias: 112.

ACTIVIDADES CAPÍTULO XX: GAVELA DE MARIÑEIRO XUBILADOS DE C

- 2.- Comprensión do texto:
 - 1) Cambio climático
 - 2) O tempo anda arroutado: cada ano chove menos, adianta a primavera e atrasa o inverno; as verduras dan antes de tempo a flor; as andoriñas chegan a destempo e marchan antes; no inverno vai máis calor e houbo que atrasar a matanza do porco nalgúns lugares por mor das temperaturas tan altas.
 - 3) Lelucho pensa que non teñen nin idea porque nunca foron mariñeiros coma el. Manel cre que saben do tema porque teñen estudos universitarios.
- 3.- Creación libre.
- 4.- Creación libre.
- 5.- Creación libre.
- 6.- Léxico:
 - 1) Verán, outono.
 - 2) Xaneiro, febreiro, marzo, abril, maio, xuño (ou mes de San Xoán), xullo (popularmente, mes de Santiago), agosto, setembro, outubro, novembro (popularmente, tamén se lle chama mes de Santos, das Ánimas ou das Almas e de San Martiño), decembro (tamén denominado mes do Nadal).
 - 3) Alarmista: adx. e s. Propenso a provocar alarmas sen necesidade ou sen fundamento.

Sumidoiro: s.m. Conduto, xeralmente subterráneo, polo que se evacúan as augas da chuvia e as procedentes das vivendas, industrias, etc.

Abrollar: v. Saírenlles os primeiros gromos ás plantas; abotoar, abrir, abrochar, afillar, agomar, agromar, rebentar.

Colleita: s.f. Conxunto de produtos agrícolas que se recollen ao chegar a época, xeralmente unha vez ao ano; colleita.

- 4) Creación libre.

ACTIVIDADES CAPÍTULO XXI: PATIO DE LUCES

- 2.- Comprensión do texto:

- 1) Pesca, peixeira ou pescantina. Vendía peixe polas portas.
- 2) Pesca, ten unha peixería.
- 3) Regular, todo son gastos e a marxe de ganancia é pouca.
- 4) Patrón dun barco pesqueiro.
- 5) Poñer unha tenda na rúa do centro.
- 6) Porque a profesora de Naturais lles dixo aos seus alumnos que os que pescaban eran os culpables da escaseza de peixe nos caladoiros.
- 7) Que o pai da nena nunca fixo nada malo e que pescou para manter a familia.
- 8) O cambio climático.

- 3.- Léxico:

- 1) Pesca: s.f. Muller que se dedica á venda de peixe.
Investir: v. Empregar capitais en negocios para acadar un proveito.
Esbardallar: v. Falar moito dicindo parvadas; barballar, baduar, barallar.
Arramplar: v. Levar dun sitio todo o que se pode; arrapañar, arropañar.
Hipócrita: adx. e s. Persoa que finxe ou aparenta o que non é ou o que non sente.
- 2) Creación libre.

- 4.- Creación libre.

- 5.- <http://www.mapa.es/ga/pesca/pags/tallas/tallas.asp>

- 6.- Creación libre.

ISBN 978-844534802-4

9 788445 348024

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
Dirección Xeral de

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE
Dirección Xeral de